

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΔΕΥΤΕΡΑ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A1. α. 1. Λάθος 2. Σωστό 3. Σωστό 4. Λάθος 5. Σωστό**
- β. 1.** «Ἄτε δὴ οὖν ὁ Ἐπιμηθεὺς οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα».
- 2.** «Ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν»
- 3.** «Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ ...»
- 4.** «Τῷ δὲ Προμηθεΐ οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν οἴκησιν τοῦ Διὸς».
- 5.** «...καὶ ἐκ τούτου γίγνεται ἀνθρώπῳ εὐπορία μὲν τοῦ βίου ...».
- B1.** Ο Επιμηθέας (ἐπί-μῆδος), ὅπως φανερώνει και το ὄνομά του, ἦταν ἀπρονόητος, ἀπερίσκεπτος και σκεπτόταν κατόπιν εορτής. Φέρθηκε επιπόλαια (« ἔλαθεν καταναλώσας») και χωρὶς σύνεση («οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν») με ἀποτέλεσμα να σπαταλήσει τις δυνάμεις και να μείνει ο ἄνθρωπος ἀκόσμητος και ἀνίσχυρος. Ο Επιμηθέας εἶναι ο «πάντων ἑνδεής», ο ἀπείρος που κατακτάει βῆμα με βῆμα την πολύτιμη πείρα. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς χαρακτηρίζεται «ἀμαρτίνοος» (αὐτός που σφάλλει) και «ὀψίνοος» (αμελής, ἀπρόσεκτος). Παρ' ὅλ' αὐτά, ο Επιμηθέας φρόντισε για την εξισορρόπηση των ἀντίρροπων τάσεων στα πλαίσια του οικοσυστήματος, τηρώντας τον νόμο της ἀναπλήρωσης και ἐξυπηρετώντας την οικονομία του μύθου.
- B2.** Οι δραστηριότητες που ονομάζουμε σήμερα «τεχνολογία» στο κείμενο του Πρωταγόρα ἀποδίδονται με τις παρακάτω φράσεις:
- «τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί»** Η ἑντεχνος σοφία εἶναι η σοφία που ἐμπεριέχει την τέχνη, η σοφία που συμπορεύεται με την τέχνη. Ἀρχικά η ἑννοια της σοφίας ἔχει κυρίως να κάνει με τη δεξιότητα και την ἐμπειρία σε κάποια τέχνη, την ἀρχιτεκτονική, τη γλυπτική, τη μεταλλουργία, την ιατρική κ.τ.λ. Ο προσδιορισμός ἑντεχνος ἐπιτρέπει ἐδῶ στον Πρωταγόρα να διευκρινίσει ἐπομένως πως αὐτοῦ του εἶδους τη σοφία ἐννοεῖ, και ὄχι αὐτή που συνδέεται με τη γνώση των ἐπιστημῶν και τη φιλοσοφία. Ἐπομένως, η τέχνη και τα καλλιτεχνικά δημιουργήματα προφανῶς συμπεριλαμβάνονται στην ἑντεχνη σοφία. Η φωτιά, που εἶναι ἀπαραίτητο συμπλήρωμα της ἑντεχνης σοφίας συμβολίζει ἐμφατικά την πρακτική, την κατασκευαστική διάσταση της τελευταίας.

«τὴν περὶ τὸν βίον σοφίαν» Γνώσεις με τις οποίες ο άνθρωπος μπόρεσε να κατασκευάζει και να δημιουργεί και έτσι να ξεπεράσει τις αδυναμίες του λόγω της απειρισκεψίας του Επιμηθέα.

«ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς» Η θεά Αθηνά αντιπροσωπεύει τη θεωρητική γνώση και συγκεκριμένα τις τεχνικές γνώσεις ενώ ο Ἡφαίστος αντιπροσωπεύει την πρακτική γνώση και συγκεκριμένα την εφαρμογή των τεχνικών γνώσεων της Αθηνάς με τη βοήθεια της φωτιάς (σύν πυρί), που η εναρμόνισή τους δημιουργεί την πρόοδο του τεχνολογικού πολιτισμού.

Η «ἔντεχνος σοφία» και η πολιτική τέχνη ήταν τόσο πολύτιμες που βρίσκονταν στα χέρια του Δία («ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ») Φυλλάσσονταν (εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς ... καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ...)

Ο Προμηθέας λοιπόν αναγκάστηκε να μπει κρυφά και να κλέψει την τέχνη με τη φωτιά του Ἡφαίστου και την άλλη της Αθηνάς και να τις δώσει στον άνθρωπο «εἰσέρχεται δε λαθὼν ... δίδωσιν ἀνθρώπῳ»).

B3. α. Σωστό β. Σωστό γ. Λάθος δ. Σωστό ε. Λάθος

B4. εἰμαρμένη → μερίδιο
 ἐξιέναι → εισιτήριο
 ἔσχε → σχήμα
 κλέπτει → κλεψύδρα
 λαθὼν → λήθη

B3. Ο Προμηθέας θεωρήθηκε ευεργέτης της ανθρωπότητας, γιατί η φωτιά που έκλεψε από τους θεούς και πρόσφερε στους ανθρώπους αποτέλεσε τη βάση του τεχνικού πολιτισμού, μαζί με την «ἔντεχνον σοφίαν». Το όνομα «Προμηθέας» άλλωστε (πρό+μήτις) σημαίνει τον προνοητικό, τον προβλεπτικό.

Στο έργο «Πρωταγόρας» ο Προμηθέας παρουσιάζεται ανήσυχος και προβληματισμένος για την τύχη του ανθρώπινου γένους («Ἀπορία οὖν σχόμενος...») και κινήθηκε με θάρρος παραβιάζοντας «το κοινό οἶκημα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἡφαίστου». Η τολμηρή αυτή πράξη του αποδεικνύει τη μεγάλη αγάπη για τον άνθρωπο και η κλοπή της φωτιάς του στέρησε τη δική του ελευθερία («κλοπῆς δίκη μετῆλθεν»).

Στο έργο «Προμηθέας δεσμώτης» ο ευεργέτης της ανθρωπότητας εμφανίζεται με αλαζονική συμπεριφορά και ιδιαίτερη έπαρση για τα κατορθώματά του. Αυτό φαίνεται έντονα με τη χρήση του ά ενικού προσώπου: «Να το έργο μου ... ποιος άλλος θα 'λεγε πως τους το έδειξε πριν από μένα; ...» Και πιο κάτω αναφέρει: «... όλες οι τέχνες οι ανθρώπινες είναι δωρεές του Προμηθέα».

- Γ1.** Εγώ είμαι βέβαια απλός πολίτης, γνωρίζω όμως ότι είναι καλύτερο να μάθει κανείς το σωστό με βάση την ίδια του τη φύση, και κατά δεύτερο λόγο να διδαχθεί από όσους γνωρίζουν αληθινά κάτι σωστό και όχι από όσους κατέχουν την τέχνη της εξαπάτησης. Ίσως λοιπόν τα λόγια μου δεν μοιάζουν με των σοφιστών· άλλωστε δεν επιζητώ αυτό.
- Γ2.** Ο Ξενοφών θεωρεί ότι οι σοφιστές δεν οδηγούν τους νέους στην αρετή αλλά κάνουν το αντίθετο. Όπως αναφέρει δεν υπάρχει κάποιος που τον άκαναν ενάρετο οι σοφιστές «ούτε γάρ ἄνδρα που ἐωράκαμεν ὄντιν' οἱ νῦν σοφισταὶ ἀγαθὸν ἐποίησαν», ούτε προσφέρουν συγγράμματα που δημιουργούν ενάρετους ανθρώπους «οὔτε γράμματα παρέχονται ἐξ ὧν χρή ἀγαθοὺς γίνεσθαι» αλλά έχουν γράψει πολλά για μάταια – ανούσια θέματα που οδηγούν τους νέους σε κενές απολαύσεις «περὶ ματαίων γέγραπται ... ἀφ' ὧν τοῖς νέοις αἱ μὲν ἡδοναὶ κεναί». Ο Ξενοφών κατηγορεί επιπλέον τους σοφιστές ότι παρέχουν κακή εκπαίδευση «διδάσκει κακά» με περίεργο ύφος: «τὰ μὲν ῥήματα αὐτοῖς ἐζήτῃται» και ανούσιο περιεχόμενο: «γνῶμαι δὲ ὀρθῶς ἔχουσαι οὐδαμοῦ».
- Γ3.**
α.	ἄνδρα	→	ἄνδρας
	ὄντινα	→	οὐστίνας
	γράμματα	→	γράμμα
	ῶν	→	οὔ
- β.**
ἐωράκαμεν	→	ἴδωμεν
ἐποίησαν	→	ποιήσωσι(ν)
παρέχονται	→	παράσχωσι
- Γ4.**
- α.** εἰ καλῶς ἔχοιεν ... οὐκ ἂν παιδεύσειε
απλή σκέψη του λέγοντος
Μετατροπή:
ἂν καλῶς ἔχωσιν ... οὐκ ἂν παιδεύσειε
- β.** Παθητική σύνταξη
Μετατροπή:
Αὐτοὶ γεγράφασι(ν) πολλά

ΚΑΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ!!!